

Konsolidácia

Jelinková Dudzíková, D.

členka Súdnej rady Slovenskej republiky

Podľa odporúčaní vyplývajúcich zo Správy Európskej siete súdnych rád o financovaní súdnictva z r. 2015-2016¹ sudcovská nezávislosť je ústredným pilierom akéhokoľvek ústavného systému. Základom každej demokracie je nezávislosť jednotlivých sudcov a súdnictva ako celku od všetkých vonkajších tlakov a neprimeraného vplyvu z iných oblastí verejnej správy, vrátane financujúcich orgánov. Odmena sudcov musí byť ústavne zaručená a nezmenená v neprospech sudcu po jeho vymenovaní. S výnimkou hospodárskej krízy, kedy dochádza k celkovému znižovaniu plátov v porovnateľných verejných službách a so sudcami sa jedná nie menej priaznivo ako s ostatnými platenými z verejného rozpočtu, nemalo by dochádzať k žiadnemu znižovaniu plátov sudcov.

Podľa vyhlásenia Európskej asociácie sudcov o materiálnej nezávislosti sudcov² prijatej v Jerevane v r. 2025 materiálna nezávislosť je dôležitým prvkom súdnej nezávislosti. Účinnosť materiálnej nezávislosti závisí od množstva/zabezpečenia materiálnych záruk a tiež od úlohy, ktorú zohráva súdnictvo v konaní o zmenách prvkov týchto záruk. Materiálna nezávislosť nezávisí len od odmeny, ale ovplyvňujú ju aj prémie, bytové zariadenie atď., náklady na sociálne zabezpečenie a dôchodok. Všetky tieto prvky by mali byť stanovené v zákone a nemali by závisieť od rozhodnutí podľa vlastného uváženia.

Súdne rady a sudcovské združenia by mali mať možnosť účinne sa zúčastňovať na postupoch prijímania právnych predpisov o odmeňovaní sudcov, dôchodkoch a iných prvkoch hmotného zabezpečenia sudcov, resp. na rokovaníach o odmeňovaní sudcov a ich hmotnom zabezpečení.

Sudcovia ako predstavitelia jednej z mocí štátu by mali mať zodpovedajúcu odmenu (a okrem nej aj materiálne výhody) ako predstavitelia ostatných mocí. Systém odmeňovania sudcov by mal byť v súlade s prevzatými povinnosťami porovnateľný so systémom odmeňovania zákonodarnej a výkonnej moci. Sudcovia by mali mať minimálne rovnaké odmeny (vrátane mimoriadnych materiálnych výhod) ako poslanci parlamentu a porovnateľné vysoké funkcie vo výkonnej moci. Pri určovaní odmien sudcov by sa mali zohľadniť obmedzenia možnosti dodatočných príjmov, ktoré zákon stanovuje pre sudcov v záujme nezávislosti a nestrannosti.

Zníženie plátov sudcov by nemalo byť možné. Ako dočasné opatrenie v prípade mimoriadnej finančnej krízy štátu a len v prípade, že to bude uplatnené aj k ostatným štátnym zamestnancom/politikom/zástupcom iných mocí v štáte, a ak sa dodrží daný pomer, je možné povoliť zníženie alebo pozastavenie odmeňovania výlučne na čas takejto krízy. Zníženie odmien politikov alebo vzdanie sa ich zvýšenia by nemalo automaticky zasiahnuť do odmien sudcov.

¹ https://www.sudnarada.gov.sk/data/files/749_zaverecna-sprava-projekt-financovanie-sudnictva-2015-2016.pdf

² https://www.iaj-uim.org/iuw/wp-content/uploads/2025/05/EAJ-Statement-on-material-independence-of-judges_Yerevan-2025_en.pdf

Z judikatúry Súdneho dvora Európskej únie vyplýva, že zachovanie nezávislosti sudcov si vyžaduje, aby napriek tomu, že sa voči nim uplatňuje opatrenie obmedzujúce rozpočet, a aj keby takéto opatrenie bolo spojené s existenciou vážnej hospodárskej, sociálnej a finančnej krízy, úroveň odmeňovania sudcov bola vždy v súlade s významom funkcií, ktoré vykonávajú, aby zostali chránení pred vonkajšími zásahmi alebo tlakmi, ktoré by mohli ohroziť ich nezávislosť rozhodovania a ovplyvniť ich rozhodnutia.

Pokiaľ sa zákonodarná a výkonná moc členského štátu v súvislosti s mimoriadnou hospodárskou krízou rozhodne zasiahnuť do práva na materiálne zabezpečenie sudcov, takéto derogačné opatrenie nesmie byť svojvoľné a musí spĺňať nasledovné kritériá:

1. musí byť stanovené zákonom,
2. s objektívnymi, predvídateľnými a transparentnými pravidlami odmeňovania,
3. odôvodnené cieľom všeobecného záujmu sledovaným v rámci opatrení, ktoré sa s výhradou riadne odôvodnených výnimočných okolností netýkajú špecificky sudcov, ale všeobecnejšie ovplyvňujú odmeňovanie kategórií úradníkov alebo zamestnancov verejnej správy,
4. musí byť nevyhnutné a striktné primerané na dosiahnutie tohto cieľa, čo predpokladá, že zostáva výnimočné a dočasné a nemá vplyv na primeranosť odmeňovania sudcov vo vzťahu k významu funkcií, ktoré vykonávajú, a
5. môže byť predmetom účinného súdneho preskúmania v súlade s procesnými pravidlami ustanovenými vo vnútroštátnom práve členského štátu.³

Zo zverejnených informácií vyplýva,⁴ že poslanci Národnej rady SR majú v roku 2025 zarábať takmer 6 900 eur. Plat poslanca v roku 2025 je určený vo výške 4 115 eur. K platu patria ešte paušálne náhrady, ich výška sa líši podľa toho, či je poslanec z Bratislavského kraja alebo z iného. Pokiaľ je z Bratislavského kraja, mesačne dostáva v roku 2025 ešte 2 744 eur, poslanec z iného kraja má paušálne náhrady vo výške 3 201 eur. Z uvedeného vyplýva, že materiálne zabezpečenie poslancov tvorí zo 60% plat a zo 40% paušálne náhrady. Paušálne náhrady nie sú predmetom zdanenia a podľa dostupných informácií by sa nemali znižovať, práve naopak. Číže zdanenie platu predstaviteľa zákonodarnej a výkonnej moci vo výsledku nebude mať porovnateľný efekt zásahu do jeho materiálneho postavenia ako v prípade sudcu, nakoľko zvýšené zdanenie platu poslanca či ministra bude kompenzované zvýšenými paušálnymi náhradami. Paušálne náhrady sudcu predstavujú sumu približne 230 EUR. V porovnaní k platu sudcu sa výška paušálnych náhrad pohybuje približne v pomere 5-10% (v závislosti od zaradenia do platovej triedy), t.j. materiálne zabezpečenie sudcu tvorí 90% plat a 10% paušálne náhrady. Z uvedeného vyplýva, že zvýšenie zdanenia platu sudcu bude mať nepomerne väčší zásah do materiálneho zabezpečenia sudcu ako v prípade zvýšenia zdanenia platu predstaviteľa zákonodarnej a výkonnej moci. Takýto zásah nie je proporčný. Preto, pokiaľ má dôjsť k pravej solidarite, a nie iba predstieranej, zásah do materiálneho

³<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=295686&pageIndex=0&doclang=sk&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=19704123>

⁴ <https://spravy.stvr.sk/2025/05/nr-sr-zverejnila-informacie-o-poslaneckych-platoch-v-roku-2025/>

zabezpečenia predstaviteľov zákonodarnej a výkonnej moci musí byť rovnaký ako zásah do materiálneho zabezpečenia predstaviteľov súdnej moci.

Záverom poukazujem na to, že v Českej republike platy sudcov a štátnych zástupcov v budúcom roku skokovo vzrastú.⁵

⁵ <https://www.ceska-justice.cz/2025/09/soudcum-a-zalobcum-skokove-vzrostou-platy/>